

Szerkesztési iroda:

Egyetem-utca 2-dik szám, 1-ső emelet.

Szerkesztő szállása:

Angol királynő 53. sz.

Kiadó-hivatal:

Egyetem-utca, 2-dik szám, földszint.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőséghez intézendő. Bérmentes levelek csak ismert kezektől fogadhatók el.

A lap anyagi részét illető közlemények (előfizetési pénz, kiadása körüli panaszok, hirdetések) a kiadó-hivatalhoz intézendők.

Előfizetési feltételek:

Videkre, postán
Évnyelvre . . . 6 frt pp.
Félévre . . . 3 frt pp.
Pesten, házhoz hordva:
Évnyelvre . . . 5 frt — kr. pp.
Félévre . . . 3 frt 30 kr. pp.
Hirdetmények díja: 6 hasáb. petitor 3 szori hirdetésnél 1 pkr. Bélyegdíj külön 15 pkr. Magán vita 6 hasábos petit sor 6 pkr.

Előfizetési fölhívás

PESTI NAPLÓ

3 és 6 havi folyamára:

Aprilis } hónapokra { helyben 5 frt.
Junius } { vidékre 6 pfrt.
Aprilis } 1 hónap { helyb. 9 f. 30 kr.
September } { vidékre 11 frt.

A „Pesti Napló” kiadó-hivatala.

PEST, apr. 8.

Néhány nappal ezelőtt a félhivatalos „Patrie” föllármázta az egész világot Perim miatt, s harsogó hívással hirdette, hogy Anglia — mint erőszakos foglalt — ellen fel kell lépni.

A „Patrie” cikke roppant hatást idézett elő. Sokan úgy hitték, hogy Napoleon talált már oly kérdésre, mely által ismételhetjük Angliát, mint a keleti háborúkor Oroszországot. Véleményük két igen nyomasztó okon nyugyók.

Senki nem hozhatja t. i. kétségbe, hogy a világkereskedelemtől sokat nyerne azzal, ha a suez földszorosát csatornába alakítják át; de e nyeremény tetemesen devalválhat, midőn Anglia Perim szigetéből második Gibraltárt csinálna, s ágyúval ellenőrizne minden lobogót.

Továbbá, kétségtelen, hogy a párisi béke által Törökország területi épsége biztosított, s minthogy Perim a törökbirodalomhoz tartozik, elfoglalása a szerződés aláírt hatalmak közös sérelmének is tekinthető.

Anglia a 18-dik századból egy alkut hoz ugyan föl, melynek erejénél fogva a keletindiai társaság Perim birtokává válik, s állítja, hogy ezen törvényesen szerzett jog nem semmisült meg, ambar hosszas idő óta érvénybe nem vétetett.

A diplomácia, ha érdeke kívánta, külföldi kérdéssel is teltette már magát, mint az: hogy hány év alatt válik egy fölhagyott sziget iránt formált birtokjog elévültté? S valóban, Anglia sem hiheti a levéltárak porából kikutatott avas okmányt célszerű ürgynél többnek.

Igy állván a dolog, azt lehet gondolni: hogy megtalálta már Napoleon az archimedési pontot, melyről egy lökéssel Angliát a szövetségesek köréből kitaszíthatja.

E pont a Perim-sziget. Csak az volt még a kérdés: minő eszközzel történend a kilökés?

A „Patrie” a fejezert látszott javasolni. Mások a párisi értekezletet vélték jó eszköznek.

A két mód közül, a siker tekintetéből, egyik ellen sem lehetett volna kifogás, föltéve t. i. azt, hogy a nagyhatalmak Anglia ellen egyesíthetők.

Mert Napoleon a párisi békét aláírt államok segítségével bizonyosan megverte volna Angliát.

S ugyan ő, ha a többiek melléje állnak, a párisi béke 7-dik és 8-dik pontjának értelme szerint, a mindig megszületni akaró értekezlet tárgyaává tehetné volna a Perim-ügyet, és annyira szöglethe szoríthatja Angliát, hogy az, hagyományos büszkeségének dacára, viszszaadja a zultánnak a pusztaszigetet, minden költséges meliorációkkal együtt.

S íme a „Patrie” fenyegető cikke után, alig félhét múlva, már a francia kormány figyelmeltette a párisi lapokat: ne folytassák a Perim-polemiát, mivel az szükségtelen viszálykodásokra vezethetne.

Perim miatt tehát aligha lesz háború; sőt tán értekezlet sem.

Napoleon nem akar viszálykodni. S miért?

Mert, mint most kitünik, a Perim-ügyben is ismétlődik a Perim-ügy; vagy legfőkébb csak Oroszország hanyag és kétkedő rokonszenvére támaszkodhatnék.

A zultán t. i. nem szándékszik a suez csatornára engedélyt adni, s örvend, hogy a többek között ürgyül felhozhatja Perim megszállását is.

A zultán nem boszankodik a török birodalom területi épségén éjtett sérelmen; sőt minden jelek szerint egy kézre játszik Angliával.

Szerepe megfogható.

Mert valóban mi öröme lenne abban, hogy a Középtengeren Franciaország, mely Algirt is bírja, a suez csatorna által mindenhatóvá váljék. A Columbus és Gama tengeri útját Suez rögtön bezárná, elfeledtetné. Keletkereskedelme a Középtengeren vonulna Európába. E kereskedés fölött a középtengeri legnagyobb birtokos, Franciaország öröködnék, s Törökország egyszerre csak azt venné észre, hogy a Marmoratenger innenső vizszoressát nagyobb flotta fenyegeti, mint fenyegette a tulsót a Fekete-tengerről, Szebasztopol fénykorában.

Ausztria sem lehet a suez csatorna barátja, szintén a Középtenger jövődjé fölötti aggodalmak miatt. A „Patrie” páncélos és sisakos cikke Bécsben sem talált viszhangra.

A berlini sajtó szintén nyilatkozott ez ügyben.

Poroszország, mint látszik, szeretne azon erkölcsi nyomástól is menekülni, melyet eddig Franciaország a párisi értekezletek által gyakorolt.

A berlini konservatív és ellenzéki lapok azt sem akarják átlátni, hogy a párisi értekezlet tárgya lehessen a Perim-ügy.

Általában kételkednek az ily értekezletek cél-szerűségéről is.

Szóval, még csak Oroszország véleménye iránt vagyunk homályban.

Hogy mit szönek a diplomaták Péterváron? azt mely titok leple fedi.

De az tény, hogy a czár a török birodalom keresztény alattvalói előtt temérdek nyert népszerűségben, épen azon idő óta, midőn a Napoleonnal történt találkozás után Anglia és Franciaország között hidegülés mutatkozott. Mentül erősebb lesz a két hatalom egymástól idegenkedése, annál hatalmasabb nő a czár befolyása a keleti kereszténység fölött.

Neki csak várni kell. Miért tenne?

Figyelő nyugalomban több erő rejlik, mint a cselekvőségben. KEMÉNY ZSIGMOND.

A keleti vaspálya köréből.

I.
Mintán a magas kereskedelmi miniszterium kibocsátványa folytán, a N.-Kanizsától Pettauon keresztül a déli állampályához vezetendő vasutnak vonalozása, Kanizsától Pettauig helybehagyott: mult hónapban a politikai vizsgáló bizottmány az illetékel egyetértőleg megállapította mindazon műépítvényeket, átjárásokat s mellékutakat, melyek a vonal hosszában a köz, valamint a magán érdekek tekintetéből szükségessé mutatkoztak.

A vonal Kanizsától, csatlakozási illetőleg végpontjáig 15 mértföldet számlál. Középpontjait Kottori, Goricsán, Csáktornya, Polsterau, Friedau s Mosgán ezen képezendik.

A Mura s Dráva folyamok, Kottorinál s Pettaunál fognak áthidalatni amerikai rendszer szerint köszlopokkal, s vasrostély-oldalakkal, mely utóbbiak a teherviselésre egyszerűbb tartakulást is szolgálják. A köépítvényeket egy pettauai társulat, a vas-szereléseket Sigi s Martinsen belföldi gyár vállalta el.

Ezeket kívül még Friedanál fordul elő nevezetesebb műépítvény, hol egy magas hegynek meredek oldala a Dráva partjára dől, melyben a vasutat elvezetni kellend.

A megnevezett művek ajánlkozások után adattak ki, s a vállalkozók, kik a telet előkészületekre használták, titeltelmentlenül várták a tavasz megnyílását, hogy nagyszertű munkáikhoz foghassanak, mert szerződésük, 1859 ik april 1-éig, a legfelső kavics-rétek elsimítására kötelezik őket; miből önkényt következik, hogy a vonalnak megnyitása ugyanazon évi maj. 1-ére készül.

A közbeeső munkálatok, az egész vidéknek róla alakzatánál fogva, igen egyszerűek, s alig 2—3 láb-nál magasabb töltések felállítására szorítkoznak.

A tölgyfa talpak már nagy részben elszállítattak kijelölt rakhelyeikre, valamint az Angolhonból Triesztbe s Kranichsfeldre érkezett vas-sinek elbordása is megkezdett.

Mindezeket megelőzte az illető földrészeknek kisajátítása, mi mellett érintetlenül hagynunk nem lehet, hogy ez Kottori helységben, a lakosság nemeseledezettségét, valamint magasabb értelmiségét tanúsító határozatával nyitott meg, mely szerint nevezett helység előjárósága, a Mura-hídjához, úgy közelében töltések s egyéb építvények felállítására szükséges földrészeket, a társaság birtokába ingyen átengedte, az egyes birtokosoknak pedig a község birtokából leendő kárpótlását magára vállalta.

Említenünk sem kell, mily nagybecsű volt ezen

példának erkölcsi hatása, a társaságnak további eljárására nézve e téren, s mennyire méltó elismerést érdemel az idézett határozat, mely hazánk egyik leg-szebb reményű vonalának létrehozásában oly előnyösen közreműködött.

Kanizsától Kottorig a kisajátítás szinte barátságos megegyezés útján, — ugyanis holdanként 1600 ölével, I. osztályú szántóföldért 120 pft, rétért 150 pft. kárpótlási díj mellett, — befejeztetett.

A szóban álló vonalnak kezdő s végpontjai, — illetőleg a kanizsai indóház elhelyezése valamint a déli állampályához létesítendő csatlakozás, — még e mai napon is nyílt kérdéseket képeznek.

Mégis ez utóbbira nézve kijelenthetjük, hogy a folyamatban levő tárgyalások eddigi fejlődése folytán, a magyar kereskedelmi érdekek károsíthatni nem fognak, és igen bízható, hogy a compromissum oly formán létesülend, miszerint a társaság vonalát Pettau-ból csatlakozás végett Pragerhofba vezetend, s majd ha hálózatainak kiépítése megfelelőleg haladott, szintén a Pettau-Marburgi szárnyat is felállítandja.

El nem mulasztathatjuk e helyütt, hogy a „Pesti Napló”-nak f. é. febr. 20-káról szóló értekezésében felmerült némely tevedéseket meg ne igazítsuk.

Tevedés ugyanis először, hogy Triesztre nézve, a pettau-pöltschachi vonal, a Pettau-Pragerhofinál rövidebb volna. A tervek mind a két vonalra nézve teljesen kidolgoztattak, miből kitünik, hogy a távolság Pettautól Pöltschachig: 3 1/4 mértf.

Pragerhofig: 2 „ } 3 3/4 mértf. s Pragerhoftól Pöltschachig 1 1/4 „ } szám al. Tehát akár Pettau-ból egyenesen Pöltschachba, akár Pragerhofon keresztül vitessék az ut, a távolság egyenlő, ugyanis 3 3/4 mértf. marad.

A különbség mégis abban áll, hogy Pettau-ból egyenesen Pöltschachba, a vonalnak egy bonyolódott tekerényes völgyön át a Dráva mellett kellene vezetett; — míg a másik utra nézve, Pragerhoftól Pöltschachig, az állampályának kész részét lehet használni, a nélkül, hogy az ut csak 400 ölnnyivel is meghosszabbíthatnák, mi mellett még Pettautól Pragerhofig minden emelkedés nélkül, egyenes róna földön haladhatna, az ugynevezett „Pettau-Feld”-en, mi a jövő üzletre nézve, épen meg nem vetendő tekintet érdemel.

Fő indólazát a társaság mindenestire Pettau-ban fogja felállítani.

Tevedés továbbá az is, hogy a keleti vaspálya társaság, a pettau-marburgi vonalat felépíteni valaha vonakodott volna; a fenálló viszonyoknál fogva pedig igenis könnyen megmagyarázható, hogy Pettau-Pragerhofi vonalát miért kívánja a pettau-marburgi előtt munkába vétetni.

Sőt a magyar érdekek szempontjából kiindulva, szándékát a társaságnak rosszalunk épen nem lehet, ha első rendű feladatához ragaszkodva, meglevő ösz-szegét előbb a kitűzött magyar vonalnak kiépítésére fordítja, a pettau-marburgi szárnyának helyreállítását pedig akkorra hagyja: — mikor „Magyarország s az alpesi tartományok kölesönös forgalma” (melyre említett levelező utalt), a közlekedési utaknak Klagenfurt-on, Tyrol s Olaszország felé megtörtént kiterjesztésével, csakugyan szilárdabb alapokra fektethető, a szóban álló stejer-vonal pedig, az addig már megnyitott magyar vonalaknak meggazdálkodott jövedelméből magából is kiépíthető leendő.

PESTI NAPLÓ.

Pest, april 8.

— Az „Allg. Ztg”-nak írják: A magyar tudományos academia sorai mind gyerebbekké lesznek. Annál öröndesebb azon hír, hogy a Császár ö Felsége által már szentesített alapszabályok némekora meg fognak jelleni, hogy a házagok új választások által töltsenek be.

(Folytatjuk.)

TUDOMÁNY IRADALOM ÉS MUVÉSZET.

Flóra 50 kötetmánya. Pest, Emich Gusztáv könyvnyomdája 1858.

Andersen meséi. Fordította Szendrey Julia. Pest, 1858. Kiadja Lampel Robert.

I.

Íróink napról napra szaporodnak. Most egyik, majd másik divatlap vezet be kettő-három nagy elragadtatás kíséretében, s már csaknem szokássá vált irányokban az udvariasnál több, bizonyos udvarlói hang. Ha ez a rosszal felfogott nőtiszteletből folyna, még hagyján. A nőtisztelet valami oly szép és erkölcsi dolog s annyi nemeselek s jónak kuttje mind a társadalmi, mind az irodalmi téren, hogy még tulságaiban is nagy kíméletet érdemel, különösen nálunk, kik némi keleties és a nőtiszteletnek nem épen kedvező házi szokásokat maig sem tudunk egészen levetkőzni. Azonban divatlapjaink egészen más indokból vannak elragadtatva; legalább, ha a nőtisztelet oly nagyon szívőkön fektünnek, nemcsak a bókókban volnának pazarok, de jobban vigyáznának verseikre, ujdonságaira, novelláikra is, melyekben nem mindig tisztelik a nőket. Ők nem annyira a nőket tisztelik, mint az írónket magasztalják; örülni látszának, hogy a magyar nő is elég hős lelkű és szabadelmű

MÁRTHA.

Irta

VALREY.

XV.

— Mért vagyok oly vig? kérdé magát Mánuel egy este, midőn Alvarez marquisné estélyéről hazajött. Mindent összevéve, most nem igen panaszkodhatom sorsom miatt. A progressisták bálványa kezdek lenni, az ügyetlen elkeseredés pedig, melylyel a mérsékelt pártiak rám támadnak, még csak növeli híremet. Már alkudozásokba is ereszkedek velem; de követté kell lennem. Esméimnek csak így szerezhettek diadalt, csak így juthatok minél hamarabb hatalomra. Ha egyszer miniszter vagyok. . .

Ekkor azután elmélyedt Mánuel a politikai tökéletesedés és nemzeti ujászútletés terveibe, hová minél inkább legyen szabad öt nem követni; utóbb meg egy oly különös egybevetődés szerint, minők a legjobban alkotott agyvelőkben is előfordulnak — Alvarez marquisné fehér válla s igéretteljes mosolygásai oly állhatatosan össekeverődtek társadalmi alakításai tervével, hogy végre is elhittet magával, hogy az nap eleget munkált hazája boldogságára, s ellentállás nélkül engedé át magát gyöngédebb gondolatoknak.

A marquisné fiatal, szép s kacér volt, a marquis vén és rút. Eleendő alap, egész nagy reményvár ráépítésére. S ez általános tekinteten kívül Mánuelnek ez este még egyéb külön okai is valának, hogy mosolyogva nézze szivarja füstjét, midőn a marquisnéra gondolt.

Útött azonban az óra, mikor jobbnak látá karszéket ágyával cserélni. Átköltözködése közben egyszerre az jutott eszébe, hogy már több napja semmi birt sem von Mártárról. Gondolkodott, hogy mikorult kelt utolsó levele; de fáradtsága s az álom zsarnok hatalma erőt vévén rajta, nem bírta emléjét megfeszíteni s más napra hagyta a számítását.

Más nap reggel, hét óra tájban, még aludt, midőn ajtaja nagy zajjal kinyílt s egy nő rohan be ágyához, levéllel kezében. Mánuel a házmesternére ismert s elég gorombán reá förmedt. Ez mentegetőzött, mondván, hogy a ki a levelet hozta, nagyon sürgősségek mondá. Mánuel hanyagul felbontá a levelet; de alig olvasta néhány sort, midőn homloka ránczba vonult, szeme kimeredt, keze görcsösen rángatózni kezdett. A levél Mártárról volt. Mártha azt írta, hogy Madridba jött. Nehogy Mánuel elbúsítsa, csak alig hozta föl a szomorú jeleneteket, melyek őt Franciaország elhagyására kényszeríték. Eltitkolta, mit szenved, s csak a boldogságról beszélt, hogy őt viszont láthatja.

Mánuel le volt verve. Az önzés éles szemével egyszerre mind belátta a bajos következtetéseket, mik ez esetből életére háramlandának. Bretagne magányos gerébjén ő igazi öszinteséggel mondogatá Mártának naponként, hogy ha megvonja tőle szerelmét, neki nem lesz többé ereje a ezeltalanná s örökre sivárrá vált életet elviselni. Akkor épen olyan — a férfiak életében oly ritka — esetben volt, midőn valamely nő iránti szenvedélyök nem kívánja tőlök semmi kedvtelés vagy érdek fölládozását; hanem azon idő óta már hat hónap mult el, s ő már legálább is három hónapja tökéletesen boldog vala Mártá nélkül, habár ezt még tán önmagának sem vallotta meg.

Két hónap! — Tehát eddig tartott neki az elválás

fájdalma. S még az sem bizonyos, vajjon akármely más országban még addig is szenvedett volna-e. Madridban a körülmények oly különös találkozásra vagy olyan jó akarat kívántatik, hogy az ember szórakozhassék, hogy ott nem oly nagy érdem, mint másutt, ha az ember valami emléknél vagy reménynél szenteli életét. Az ezer meg ezer ujkori találmány, mik Europa többi fővárosa nagyobb részében az embert szinte erőszakosan kiragadják magából, a Pyrenéeken meg át nem kelt. Ha ott nem volna a királyi muzeum — mely, igaz, oly szép, hogy pártját kell keresni — Spanyolországban az ember még azt is könnyen elélejtethi, hogy a világon festészet is van. A zene csak az Oriente színházban adja élete jelét, hol telen át olasz társaság szerepel. A közönség életében a gitár uralkodása lejár, a zongoráé pedig meg el nem kezdődött. A mi a tizes nemzeti táncokat illeti, azokat már csak a színházban látni; a párisi teli kerthez hasonló intézetet pedig Madridban híjába keresne az ember. A kik szükségét érzik, hogy a természet szemlézése által lelkeket feloldítsák, a két Castilla fővárosában még sajnálatra méltóbbak, mint a kik ott szellemi élvezet és zajos mulatságokat keresnek. Londonnak parkjai vannak, Hampton-Court és Richmond; Párisnak ville-d'avray, saint-germaini s fontainebleau-i berkei. Madrid körül a szem a mennyire csak el láthat, csak az eget és a kopasz földet látja, melyek ünnepléses unalmassággal látszanak egymásra bámulni.

Mégis az idegenek, kik Spanyolországot beutazzák, onnan elragadtatva jönnek haza, — a mit egyebiránt nem lehet esodálni, ha meggondoljuk, hogy Spanyolországban spanyol nők vannak. Ha a felszírt szépeit a mi hideg kódéinkból s csinálmányos illetünk-ből vizsgáljuk, könnyen azzal vádoljuk őket, hogy szeretik az igen erős színeket, hogy járásuk tulságo-